

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Ekonomická fakulta

Katedra účetnictví a financí

Studijní program: B6208 Ekonomika a management

Studijní obor: Účetnictví a finanční řízení podniku

**Vedení daňové evidence na farmě, problematika a zvláštnosti
odvětví, porovnání s účetnictvím**

Vedoucí bakalářské práce:

doc. Ing. Jindřiška Kouřilová, CSc.

Autor:

Eva Vránová

2009

Prohlašuji, že jsme bakalářskou práci na téma „Vedení daňové evidence na farmě, problematika a zvláštnosti odvětví, porovnání s účetnictvím“ vypracovala samostatně na základě vlastních zjištění a materiálů uvedených v seznamu literatury.

V Českých Budějovicích dne 20. března 2009

Eva Vránová

Touto cestou bych chtěla poděkovat paní doc. Ing. Jindřišce Kouřilové, CSc. Za metodické vedení a odborné rady, které mi poskytla při zpracování bakalářské práce.

Vedení daňové evidence na farmě, problematika a zvláštnosti odvětví, porovnání s účetnictvím

Running the Tax Records at the Farm; the Issue and Peculiarities of Farming; Comparison with Accounting

1 Abstract

Cílem předložené práce je sledování a vyhodnocení možnosti a podmínek využití paušálního odpočtu výdajů v podmínkách dané farmy, dále problematika vedení daňové evidence a účetnictví v kontextu na zvláštnosti odvětví zemědělské výroby. Vychází se z reálné situace podniku, užívání daňové evidence. V jejích intencích identifikovat problematické okruhy a porovnat s variantou vedení účetnictví, zejména v položkách zvířat, pohledávek a v souvislosti se změnou legislativy.“

V tomto rámci jsou pak identifikovány problematické okruhy, jako je účtování o živočišné a rostlinné výrobě, výpočet sociálního pojištění a daně z příjmů fyzických osob vč. aktuálních legislativních změn. V dalším je naznačen převod daňové evidence, tak jak ji vede majitel farmy, na účetnictví. Byla potvrzena hypotéza, že přes změny v daňové oblasti je pro farmu výhodnější daňová evidence.

Klíčová slova:

Daňová evidence

Účetnictví

Účtování o rostlinné a živočišné výrobě

Sociální pojištění

Daň z příjmů fyzických osob

The name of my bachelor dissertation is “Running the Tax Records at the Farm; the Issue and Peculiarities of Farming; Comparison with Accounting” with the main objective of considering the choices of running the accounting, tax records and using the lump cost deduction within the conditions of the particular farm. The choice of tax records is assumed. Within its intentions, the aim is to identify the problem areas and compare with the option of accounting management, particularly regarding the items of animals, claims and in connection with the legislation changes.

The dissertation is divided into the theoretical framework and a practical part. The practical part evaluates the tax records running in comparison with the accounting and using lump costs. Additionally, problem areas have been identified, such as accounting regarding plant and animal production, calculating the social insurance and individual income tax. Furthermore, the practical part indicates the conversion of the tax records as run by the farm owner into the accounting. The calculation of the social insurance and individual income tax is outlined, since they have been affected by significant changes in recent years. To do the calculations, I have used the data provided by the businessman.

Keywords:

Tax Records

Accounting

Accounting regarding plant and animal production

Social insurance

Individual income tax

Obsah

1	Abstract	4
2	Úvod	8
3	Cíl a postup	8
4	Literární přehled	10
5	Teoretická část	11
5.1	Formy účetnictví v zemědělství	11
5.1.1	Stanovení nákladů paušálem	11
5.1.2	Daňová evidence	11
5.1.3	Účetnictví	13
5.2	Účetní metody	14
5.2.1	Účtová třída 0 – Dlouhodobý majetek	14
5.2.2	Účtová třída 1 – Zásoby	17
5.2.3	Účtová třída 3 – Zúčtovací vztahy	22
6	Praktická část – převod daňové evidence na účetnictví	29
6.1	Dlouhodobý nehmotný majetek	29
6.2	Dlouhodobý hmotný majetek	29
6.3	Zásoby	30
6.3.1	Materiál	30
6.3.2	Nedokončená výroba	31
6.3.3	Meziplodiny	31
6.3.4	Výrobky	31
6.3.5	Mladá a ostatní zvířata a jejich skupiny	31
6.3.6	Zboží	32
6.4	Krátkodobý finanční majetek	32
6.4.1	Pokladna a bankovní účet	32
6.4.2	Ceniny	32
6.4.3	Krátkodobé cenné papíry a podíly	32

6.4.4	Krátkodobé bankovní úvěry	33
6.5	Účtová třída 3	33
6.5.1	Pohledávky	33
6.5.2	Závazky (krátkodobé)	33
6.5.3	Zúčtování se zaměstnanci a institucemi	33
6.5.4	Daň z příjmů	34
6.5.5	Daň z přidané hodnoty	38
7	Závěr	39
8	Seznam literatury	42
9	Seznam použitých zkratk	43
10	Seznam tabulek a grafů	44
11	Seznam příloh	44

2 Úvod

Jako téma své bakalářské práce jsem si zvolila: Vedení daňové evidence na farmě, problematika a zvláštnosti odvětví, porovnání s účetnictvím. Důvodem je skutečnost, že moji známí mají malou rodinnou farmu a vedou si sami daňovou evidenci; uvažují o zavedení podvojného účetnictví. Protože studuji obor Účetnictví a finanční řízení podniku rozhodla jsem se být jim v této věci nápomocna.

V tomto případě bude zapotřebí blíže proniknout do jejich způsobu vedení daňové evidence, identifikovat problémové okruhy a porovnat, která forma vedení účetnictví by byla pro farmu nejvýhodnější. Nelze pominout změny v legislativě, neboť zasahují i do vedení obou zmíněných forem evidence. Část práce proto věnuji změnám legislativy a jejich vlivu na účetnictví farmy a samotného podnikatele.

3 Cíl a postup

Cílem práce je zhodnocení vedení daňové evidence v podmínkách vybrané farmy, porovnání s účetnictvím.

V práci se zaměřím na specifika zemědělského účetnictví a jejich aplikaci na účetnictví farmy. Zhodnotím, co přinesly změny v sociálním zabezpečení pro osoby samostatně výdělečně činné. Porovnáám rovněž výpočet daně z příjmů fyzických osob vyplývající z daňové evidence a výpočet tzv. paušálem, jestliže došlo ke změně podmínek daňové legislativy.

Jako informační základnu jsem si zvolila farmu, jejíž majitel mi poskytl všechny potřebné informace. Protože si daňovou evidenci vede sám v rámci svých možností, snažím se s ním spolupracovat. Majitel mi poskytl všechny dokumenty, které si v daňové evidenci vede. Je to peněžní deník, evidence majetku a evidenční karty skotu.

Práce je rozdělena na část teoretickou a praktickou. V teoretické části jsem zmapovala zvláštnosti zemědělského účetnictví v oblastech dlouhodobého majetku a zásobách. Dále byly vybrány jako problémové oblasti výpočet

sociálního pojištění u OSVČ a daň z příjmů fyzických osob, kde došlo ke změnám v legislativě s dopadem do výsledků hospodaření podniku.

V praktické části jsem zhodnotila vedení daňové evidence majitelem a zkusila jsem ji převést na účetnictví. Potom jsem se zaměřila na výpočet sociálního pojištění, které přineslo od roku 2008 značné změny a ukázat, jaký dopad měly změny na výsledky hospodaření farmy a dále, zda přechod na vedení účetnictví by byl za stávající situace pro farmu příhodný.

4 Literární přehled

Účetnictví zemědělského podniku patří mezi obtížnější; mělo by postihovat širokou škálu činností, vlivů, při používání českých účetních standardů platných pro všechna odvětví. Zabývá se jím zejména Neplechová 2007 v publikaci Účetnictví zemědělského podniku.

Publikace nepředstavuje závazný předpis pro postup účtování, ale také se odvolává na legislativní úpravu. První část je věnována obecným zásadám, které jsou obsažené v právních předpisech, s přihlédnutím ke změnám. Druhá část je věnována jednotlivých účtovým třídám. Vedle obecné tematiky jsou zde uvedeny i příklady doporučených řešení zemědělské problematiky (zejména problematika dospělých zvířat a zásob).

Valder (2008) podává v publikaci Účetnictví pro podnikatele v zemědělství náhled na účetnictví vycházející ze zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění jeho novely č. 348/2007 Sb., která nabyla účinnosti 1. ledna 2008, a to včetně souvislostí a vazeb na obchodní právo, daňové předpisy a další zákonné normy. Kniha obsahuje systémy účtů a přístupy k oceňování v účetnictví podnikatelů se zřetelem na podnikatele v zemědělství.

Daňová evidence je určena pro podnikatele, kteří vedli jednoduché účetnictví a chtějí své výdaje spojené s podnikáním prokazovat podle zákona o daních z příjmů. Touto problematikou se zabývá Sedláček (2008) ve své publikaci Daňová evidence podnikatelů 2008

Autor chce poskytnout základní informace podnikatelům o vedení daňové evidence, o jejích výhodách a nevýhodách ve srovnání s účetnictvím a o jejím uplatnění při sestavování přiznání k dani z příjmů. Publikace je tvořena jednotlivými kapitolami, které na sebe navazují a směřují ke zjištění základu daně. Kniha vychází z aktuální účetní i daňové legislativy na úrovni roku 2008.

V roce 2008 a 2009 Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví v platném znění, Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů v platném znění zaznamenaly výrazné změny týkající se zejména zápočtu pojištění, rovné dani, definici dospělých zvířat namísto základního stáda.

5 Teoretická část

5.1 Formy účetnictví v zemědělství

Podnikatelé s živnostenským listem nebo bez něj, jsou považováni za osobu samostatně výdělečně činnou (zkratka OSVČ). Osoby samostatně výdělečně činné mohou vést účetnictví (dříve podvojené účetnictví), daňovou evidenci nebo stanovit náklady paušálem.

5.1.1 Stanovení nákladů paušálem

Stanovení nákladů paušálem se vyplatí především těm podnikatelům, kteří splňují platné podmínky podle ZDP a nemají vyšší náklady než dané sazbou. Výhodou této možnosti stanovení daně z příjmů je minimální administrativa. Téměř každý podnikatel si je schopen vypočítat všechny povinné odvody a vyplnit příslušné tiskopisy. Podnikatelé, kteří stanovují výdaje paušálem, nemusí schovávat výdajové doklady, nemusí přemýšlet nad tím, zda jsou výdaje daňově uznatelné či nikoli.

Podnikatel si ve své evidenci sečte veškeré příjmy. Pro osoby podnikající v zemědělství lze od celkových příjmů odečíst částku ve výši 80%, která reprezentuje výdaje. Evidovat se musí pro případnou kontrolu pouze příjmy a pohledávky, dobré je rovněž evidovat sociální a zdravotní pojištění či dlouhodobý majetek.

Osoby samostatně výdělečně činné mají ze zákona povinnost každoročně odevzdat Přiznání k dani z příjmu fyzických osob na finančním úřadě, Přehled o příjmech a výdajích na OSSZ (Okresní správě sociálního zabezpečení) a na příslušné zdravotní pojišťovně.⁽⁶⁾

5.1.2 Daňová evidence

Jestliže jsou příjmy z podnikání nižší než 25 miliónů a náklady jsou přitom ve skutečnosti podstatně vyšší než u stanovení paušálem, potom bývá daňově výhodnější vést daňovou evidenci. Daňovou evidenci příjmů a výdajů

upravuje § 7b zákona č. 586/1992 Sb. o daních z příjmu ve znění pozdějších předpisů. Žádný paragraf zákona o daních z příjmu nehovoří o tom, jak přesně má daňová evidence vypadat. § 7b zákona č. 586/1992 Sb. (zákon o daních z příjmu) dává potencionálnímu poplatníkovi pouze základní informace o tom, co daňová evidence příjmů a výdajů zjišťuje, jakým způsobem je oceněn majetek a závazky, a dále je zde zmínka o povinnosti provádět inventarizaci a archivaci.⁽⁷⁾

Daňová evidence je v podstatě obdobou jednoduchého účetnictví, je však mnohem méně administrativně náročná, je značně jednodušší po metodické stránce a klade podstatně nižší nároky na technické vybavení. Zachycuje podle zásady jednoduchosti pouze peněžní toky, které bezprostředně souvisejí s podnikáním, a stav majetku a závazků podnikatele na konci zdaňovacího období.

Na rozdíl od jednoduchého účetnictví slouží daňová evidence primárně ke zjištění základu daně z příjmů, ale pokud bude průběžně vedena, má i druhý užitek, neboť poskytuje přehled o stavu a pohybu majetku a dluhů podnikatele a je tedy využitelná pro ekonomické rozhodování, pro řízení firmy.

Charakteristickým rysem evidovaných peněžních i hmotných toků je jejich příčinný vztah k podnikání, tj. jsou získávány z prodeje výrobků, zboží a služeb a vynakládány na dosažení, zajištění a udržení příjmů. Z tohoto zorného úhlu by měla daňová evidence zachytit všechny majetek firmy, který je třeba k její hospodářské činnosti, a získané finanční zdroje, které se podílí na krytí majetku firmy.

Údaje o příjmech a výdajích tvoří hlavní součást daňové evidence. U poplatníků – fyzických osob, kteří uplatňují výdaje podle § 24 zákona o daních z příjmů, vstupují do daňové evidence veškeré příjmy z podnikatelské činnosti a výdaje spojené s majetkem zahrnutým v obchodním majetku. Jde o výdaje vynaložené na dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů, které mohou být zahrnuty v prokázané výši a nejvýše v zákonem stanovené výši. Zapisují se do deníku příjmů a výdajů, v členění potřebném pro zjištění základu daně z příjmů.⁽³⁾

5.1.3 Účetnictví

Vedení účetnictví je pro malé podnikatele nejnákladnějším a nejnáročnějším způsobem prokazování příjmů a výdajů. Většina živnostníků, kteří vedou účetnictví, se neobejdou bez spolupráce s externí účetní firmou.

Účetnictví v zemědělství má oproti jiným odvětvím svá specifika. Tato specifika jsou dána zemědělskou výrobou, která zahrnuje účtování biologických aktiv, řadu vedlejších produktů nebo spotřebu vlastních produktů.⁽²⁾

Povinnost vést účetnictví mají:

- právnické osoby se sídlem v ČR,
- fyzické osoby - podnikatelé zapsaní v obchodním rejstříku,
- zahraniční osoby, pokud na území České republiky podnikají nebo provozují jinou činnost podle zvláštních právních předpisů
- organizační složky státu podle zvláštního právního předpisu
- ostatní fyzické osoby, které jsou podnikateli, pokud jejich obrat podle zákona o dani z přidané hodnoty, včetně plnění osvobozených od této daně, jež nejsou součástí obratu, v rámci jejich podnikatelské činnosti přesáhl za bezprostředně předcházející kalendářní rok částku 25.000.000 Kč, a to od prvního dne kalendářního roku.
- ostatní fyzické osoby, které vedou účetnictví na základě svého rozhodnutí,
- ostatní fyzické osoby - podnikatelé a zároveň účastníci sdružení bez právní subjektivity, přičemž alespoň 1 účastník tohoto sdružení vede účetnictví,
- ostatní fyzické osoby, kterým to ukládá zvláštní právní předpis.⁽⁷⁾

5.2 Účetní metody

5.2.1 Účtová třída 0 – Dlouhodobý majetek

5.2.1.1 Dlouhodobý nehmotný majetek (účtová skupina 01)

Zařazujeme sem dlouhodobý nehmotný majetek s dobou použitelnosti delší než 1 rok. Výše ocenění závisí na účetní jednotce, ale z daňového hlediska je stanovena zákonem o daních z příjmů (60.000 Kč).

Do dlouhodobého nehmotného majetku se řadí rovněž preferenční limity, kterými jsou zejména individuální referenční množství mléka, individuální produkční kvóty a individuální limit prémiových práv bez ohledu na výši ocenění; u prvního držitele při jejich bezúplatném nabytí pouze v případě, pokud by náklady na získání informace o jejich ocenění reprodukční pořizovací cenou nepřevýšily její významnost. (Preferenční limity řeší zákon č. 256/2000 Sb., o Státním zemědělském intervenčním fondu a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů).⁽²⁾

Preferenční limity regulují produkci určitých zemědělských komodit, podobně jako jsou povolenky na emise, které regulují vypouštění škodlivých látek do ovzduší.

Mezi nejčastější preferenční limity patří:

- Individuální referenční množství mléka, které se týká producentů mléka. Nařízení vlády č. 244/2004 Sb. upravuje bližší podmínky pro uplatňování dávky v odvětví mléka a mléčných výrobků v rámci společné organizace trhu s mlékem a mléčnými výrobky.
- Individuální produkční kvóty omezují produkci dalších surovin (cukru, bramborového škrobu).
- Individuální limit prémiových práv se týká chovu krav bez tržní produkce mléka, Popřípadě chovu bahnic. Nařízení vlády č. 196/2005 Sb., o stanovení některých podmínek provádění prémiových práv na chov krav bez tržní produkce mléka, popřípadě na chov bahnic upravuje bližší podmínky.⁽⁸⁾

5.2.1.2 Dlouhodobý hmotný majetek

5.2.1.2.1 *Dlouhodobý hmotný majetek odpisovaný*

➤ *bez ohledu na výši ocenění*

Pěstitelské celky trvalých porostů (ovocné stromy nebo ovocné keře o výměře nad 0,25 hektaru o hustotě nejméně 90 stromů nebo 1000 keřů na 1 hektar, trvalý porost vinic a chmelnic bez nosných konstrukcí).⁽⁵⁾

Dospělá zvířata (plemenná zvířata kalorií skotu, koní, prasat, ovcí, koz) a dle rozhodnutí účetní jednotky lze zahrnout i zvířata základního stáda jiných hospodářsky využívaných chovů (např. muflonů, daňků, jelena a pštrosů). Do této kategorie lze také zahrnout i tažné a dostihové koně, kteří nejsou využíváni k plemenitbě, také osly, muly a mezky.⁽⁵⁾

➤ *od výše ocenění stanovené účetní jednotkou při splnění povinností stanovených zákonem o účetnictví, zejména respektováním principu významnosti a věrného a poctivého zobrazení majetku:*

Dospělá zvířata a jejich skupiny (např. stáda, hejna) s dobou použitelnosti delší než jeden rok (o dospělých zvířatech a jejich skupinách s dobou použitelnosti delší než jeden rok v ocenění do výše 40.000Kč, se účtuje jako o zásobách).⁽⁵⁾

Zvířata v kategorii dlouhodobého hmotného majetku

Zvířata z vlastního chovu se zařadí do kategorie dlouhodobého hmotného majetku převodem z kategorie mladých zvířat účtovaných v zásobách. Pořizovací cenou těchto zvířat se rozumí účetní cena odvozená od vlastních nákladů chovu příslušné kategorie mladých zvířat k datu převodu do kategorie zvířat dospělých v průměrné účetní ceně včetně vnitropodnikových nákladů, pokud s převodem souvisejí. Od 1. 1. 2009 byl zaveden limit pro zařazení zvířat do dlouhodobého majetku, tzn., že vstupní cena dospělých zvířat a jejich skupin (dřívějšího základního stáda a tažných zvířat) musí být ve výši 40.000 Kč a doba použitelnost delší než 1 rok. Důvodem je rozdílná

definice dospělých zvířat (platná do roku 2007) a definice dospělých zvířat a jejich skupin (zavedené od roku 2008) v účetních předpisech. Cílem zákona je, stanovit jasnou hranici vstupní ceny pro dospělá zvířata a jejich skupiny jako položky hmotného majetku. Základní stádo a tažná zvířata zaevidovaná do zdaňovacího období započatého v roce 2007 se podepíše dle dříve platného znění zákona o daních z příjmů.⁽⁵⁾

Převod do kategorie chovu probíhá ve většině malých podniků bez propočtu kalkulací spíše dále v návaznosti na zootechnické zásady. Například dojnice se zařadí obvykle do základního stáda z kategorie vysokobřezích jalovic otelením, býk po zařazení do plemnitby, prasnice po připuštění.

I tato kategorie dlouhodobého hmotného majetku předpokládá účtování podle jednotlivých zvířat; u některých chovů zvířat je sice jejich evidence podle jednotlivých kusů možná, avšak z praktických důvodů vzhledem k technologii chovu velmi obtížná, resp. nepotřebná. Z účetních předpisů (Český účetní standard č. 013) lze odvodit, že je zde možná skupinová evidence u některých druhů zvířat (např. ovce, kozy, husy aj. v užitkových velkochovech), pokud nejde o registrované plemenné chovy, kde je evidence jednotlivých zvířat vyžadována.

Cenou převáděného zvířete do kategorie dlouhodobého hmotného majetku se rozumí průměrná účetní cena 1 kusu zvířete z původní věkové kategorie mladých zvířat.

Zvířata z vlastního chovu se převádějí na vrub účtu dlouhodobého hmotného majetku odpisovaného aktivací z příslušné věkové kategorie mladých chovných zvířat. (tj. ze zásob)⁽⁵⁾

5.2.1.3 Odpisování zvířat v dlouhodobém hmotném majetku

Dospělá zvířata se odpisují tak, že se odpisy vyjádří podílem pořizovací ceny snížené o předpokládanou tržbu při brakaci a předpokládaného počtu let v chovu základního stáda. Tažná zvířata, dostihová a plemenní koně se odpisují individuálně, ostatní zvířata základního stáda lze odpisovat skupinově.⁽²⁾

5.2.2 Účtová třída 1 – Zásoby

Zahrnují krátkodobě vázaný kapitál ve formě oběžných aktiv. Náplň této účtové třídy představuje hlavní těžiště účetnictví zemědělské podnikatelské činnosti.

Do kategorie zásob patří:

- Materiál
- Zásoby vlastní výroby (*mj. mladá chovná zvířata a zvířata, která nejsou účtována jako dlouhodobý hmotný majetek*)
- Zboží (*včetně zvířat nabytých za účelem prodeje, pokud účetní jednotka s těmito zvířaty obchoduje*)
- Poskytnuté zálohy na zásoby
- Opravné položky k zásobám
- Nakoupená dospělá zvířata (*pokud jejich pořizovací cena je menší než účetní jednotkou stanovená výše ceny pro dlouhodobý hmotný majetek*)
- Nakoupená mladá zvířata⁽²⁾

Účetní jednotka může používat způsob účtování zásob A nebo způsob B.

5.2.2.1 Oceňování zásob

Nakupované zásoby se oceňují v pořizovací ceně včetně vedlejších pořizovacích nákladů.

Při výdeji zásob do spotřeby se pro ocenění používá metoda váženého aritmetického průměru nebo metoda FIFO (není v zemědělských podnicích běžně používána).

Zásoby vlastní výroby se oceňují vlastními náklady. U zemědělského podniku je oceňování zásob vlastní výroby složitější. Zemědělská výroba je převážně výrobou sdruženou, při které vzniká v jednom výrobním procesu více výrobků.⁽²⁾

Zemědělský podnik může řešit povinnost oceňovat vlastní produkci vlastními náklady například:⁽⁵⁾

- Sestavením vlastního ceníku pro oceňování svých výrobků na bázi plánové kalkulace (součástí vnitropodnikové směrnice); tento ceník je pravidelně aktualizován s ohledem na aktuální ceny vstupů.

- Sestavením vlastního ceníku pro ocenění produkce na bázi skutečných vlastních nákladů zjišťovaných za uplynulé účetní období; ceník je aktualizován vždy k 1. lednu pro ocenění produkce následujícího účetního období.
- Oceněním příchovku zvířat vlastními náklady, resp. reprodukční pořizovací cenou, což nelze v praxi realizovat, neboť až na výjimku nejsou vlastní náklady na narozené mládě zjistitelné a tato zvířata také nejsou předmětem prodeje. Lze proto doporučit sestavení vlastního ceníku.
- Aktualizací podnikových ceníků, což nelze v tomto případě chápat jako změnu metody oceňování, princip konstrukce ceny zůstává zachován. Předpokládejme proto, že sledování vlastních nákladů na výrobu je pro zemědělský podnik potřebnou činností nejen proto, že má zásadní roli pro oceňování vlastní produkce, ale také pro řešení jeho ekonomické strategie; kalkulace vlastních nákladů je nesporně důležitým nástrojem řízení podniku.⁽²⁾
- Přírůstky zvířat se oceňují vlastními náklady (na úrovni přímých nákladů, popřípadě s podílem výrobní režie – části nepřímých nákladů, které se vztahují k vlastní výrobě). Zahrnování správní režie do ocenění těchto zásob se nedoporučuje. Při uplatnění zásady opatrnosti lze jen výjimečně uvažovat o zahrnování správní režie do stavu zásob například tehdy, kde se v podniku vyrábí výrobek s dlouhodobým výrobním cyklem.⁽⁵⁾

5.2.2.2 Nedokončená výroba

Nedokončenou výrobu účtujeme pouze v rostlinné výrobě, v živočišné výrobě lze uvažovat například líhnutí drůbeže (náklady na násadová vejce složená do líhní, v nichž proces líhnutí k rozvahovému dni nebyl ukončen) nebo i chov ryb.

Sezonní charakter zemědělské výroby nasvědčuje tomu, že účetní jednotka by mohla vhodně zvolit za účetní období hospodářský rok. Pokud je účetní obdobím kalendářní rok, pak vzhledem k tomu, že hospodářský cyklus v zemědělství se nekryje s rokem kalendářním, a tudíž ani se zdaňovacím obdobím, je vhodné rozlišit v rostlinné výrobě náklady na sklizeň běžného roku a náklady na sklizeň příštích let. Toto analytické členění má svou roli pro správné směrování nákladů na výrobu, a tudíž na výrobky a je základním předpokladem pro výpočet vlastních nákladů na jednotku produkce.

Nedokončená výroba u plodin sklízených v příštím roce se oceňuje opět narůstajícím způsobem nejméně ve výši přímých nákladů na sklizeň příštích let.

Podstatné je rozhodnutí účetní jednotky, kdy končí náklady pro sklizeň běžného roku.⁽²⁾

5.2.2.3 Pěstování mezipločin na zelené hnojení

Plodinami na zelené hnojení se rozumí mezipločiny zaseté a sklizené v jednom účetním období. Mezipločiny je možno účtovat v rámci nákladů na rostlinnou výrobu pro sklizeň příštího roku. Lze to odůvodnit tím, že hnojení zelenou hmotou (náklad) ovlivní výnosy v příštím roce. Pokud se náklady na zelené hnojení zaúčtují v roce výsevu a zapravení do půdy, je to sice jednoduchý postup, ale výnosy obdržíme až v příštím roce.⁽²⁾

5.2.2.4 Výrobky

Výrobky jsou výsledkem vlastní zemědělské výroby jak rostlinné tak živočišné, popřípadě ostatní výrobky určené k proději nebo k vlastní spotřebě.⁽²⁾

5.2.2.5 Zvířata

Při účtování zvířat vycházíme z charakteristických zvláštností tohoto majetku daných jeho biologickou podstatou a také technologií příslušného chovu. Mladá zvířata se odlišují od ostatních druhů zásob, na jejich chov jsou vynakládány náklady, zvířata rostou, jejich hodnota stoupá, v každé věkové kategorii však mohou být předmětem prodeje. Nemohou být „skladována“ v nezměněné formě. Teoreticky je možno vázat tuto problematiku k nedokončené výrobě, avšak z praktických důvodů se v účetních předpisech k realizaci této úvahy nikdy nepřistoupilo.

U nakoupených mladých zvířat do vlastního chovu pokračuje jejich růst, tzn. zvyšuje se jejich hodnota. Jejich přírůstek hmotnosti představuje již vlastní produkci podniku, která však nemůže existovat samostatně. Na vrub účtu zvířat účtovaných jako zásoby se účtuje jak o zvířatech vlastního chovu, tak o zvířatech nakoupených. Účet změny stavu zásob vlastní výroby (zvířat) při úbytku zvířat zahrnuje i poměrnou hodnotu zvířat nakoupených; účet změny stavu zvířat může mít z tohoto důvodu v určitých případech i minusovou hodnotu.

Jako zásoby jsou účtována mladá chovná zvířata všech kategorií, zvířata ve výkrmu, užitkové chovy drůbeže, plemenné chovy drůbeže kromě hus a ostatní chovy drobných zvířat.⁽²⁾

5.2.2.6 Postupy účtování zvířat

Zvířata se evidují skupinově např. podle vězrůstových kategorií jednotlivých druhů zvířat. Stanovení vězrůstových skupin stanoví účetní jednotka ve své kompetenci ve vazbě na technologii chovu a další vnitropodnikové podmínky. Záleží na rozhodnutí chovatele, jaký způsob zde zvolí, tj. vnitřní členění podle vězrůstových kategorií je na jeho rozhodnutí, pokud zde nejsou předpisy, které určité členění vyžadují.

Během chovu se zvířata přezazují do vyšších vězrůstových kategorií v souvislosti s věkem a účtovanou hmotností podle běžných zootechnických zásad v návaznosti na uplatněné technologie chovu. Převod mezi vězrůstovými kategoriemi se v účetnictví promítne pouze v rámci analytických účtů k účtům zvířat.⁽²⁾

5.2.2.7 Oceňování zvířat

Oceňování vychází z ustanovení zákona o účetnictví.

5.2.2.7.1 *Příchovky zvířat*

Zahrnuje narozená mláďata, jednodenní drůbež, nově vzniklá včelstva. Oceňují se vlastními náklady. Vlastní náklady na narozené mláďe nelze běžně určit je na místě ocenit reprodukční pořizovací cenou. Stanovení ceny příchovku u jednotlivých druhů zvířat by mělo být pravidelně aktualizovanou součástí vnitřního předpisu účetní jednotky k vnitropodnikovým cenám pro ocenění produkce.⁽²⁾

5.2.2.7.2 *Přírůstek hmotnosti*

U zvířat, která se váží, se zjišťuje přírůstek hmotnosti pravidelně vážením podle vnitropodnikových směrnic účetní jednotky ve vazbě na používanou technologii chovu. Při pastevním chovu se stanovuje přírůstek hmotnosti odborným odhadem a doúčtuje se skutečný přírůstek po ukončení pastvy. U zvířat, která se neváží, se oceňují vlastními náklady.⁽²⁾

5.2.2.7.3 Úbytek zvířat

Úbytek se vyúčtuje v průměrných cenách živé hmotnosti vyskladněných zvířat, popř. kusů zvířat, jejichž hmotnost se nesleduje. Průměrnou cenou vyřazeného (přeřazeného) zvířete lze zjistit např. takto:

Účetní hodnota (popř. cena) příslušné skupiny zvířat k začátku měsíce se dělí hmotností, popř. počtem kusů těchto zvířat k začátku měsíce.

Při přeřazení zvířat mezi chovatelskými skupinami se účtuje výdej i příjem v průměrné ceně zvířete zjištěné ve skupině, ze které se zvíře vydává.⁽²⁾

5.2.2.7.4 Účetní záznamy k evidování zvířat

K podrobné evidenci v chovu zvířat dokumentující obrat jednotlivých skupin zvířat v kusech, hmotnosti a jejich ocenění slouží karty zvířat. (V podstatě představují skladovou evidenci zvířat umožňující jak individuální evidenci zvířete, tak v analytickém členění evidenci skupin jednotlivých druhů zvířat podle jejich vzrůstových kategorií, míst ustájení apod. podle potřeb chovatele.)⁽²⁾

5.2.3 Účtová třída 3 – Zúčtovací vztahy

5.2.3.1 Zúčtování s institucemi sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění

5.2.3.1.1 *Pojistné na sociální pojištění u OSVČ*

Pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti odvádí nejen zaměstnanci ze svých příjmů, ale také osoby samostatně výdělečně činné. Za OSVČ se podle zákona č. 155/1995 Sb. O důchodovém pojištění považuje osoba, která ukončila povinnou školní docházku a dosáhla aspoň 15 let věku a zároveň vykonává samostatnou výdělečnou činnost, nebo spolupracuje při výkonu samostatné výdělečné činnosti. K hlavním povinnostem OSVČ v rámci sociálního zabezpečení patří, při zákonem stanovených podmínkách, placení pojistného na důchodové pojištění a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti. Dále pak každoroční podávání Přehledu o příjmech a výdajích.⁽¹¹⁾

Výkonem samostatné výdělečné činnosti se rozumí:

- podnikání v zemědělství
- provozování živnosti
- činnost společníka veřejné obchodní společnosti nebo komplementáře komanditní společnosti vykonávaná pro tuto společnost
- výkon umělecké nebo jiné tvůrčí činnosti na základě autorskoprávních vztahů, jedná-li se o soustavný výkon, (pro rok 2009 platí výjimka, kterou jsou činnosti, z níž příjmy jsou podle zvláštního právního předpisu samostatným základem daně z příjmů fyzických osob pro zdanění zvláštní sazbou daně)
- výkon jiné činnosti konané výdělečně na základě oprávnění podle zvláštních předpisů
- výkon jiných činností, vykonávaných vlastním jménem a na vlastní odpovědnost za účelem dosažení příjmu, jedná-li se o soustavný výkon, (s výjimkou pronájmu nemovitostí (jejich částí) a movitých věcí).⁽¹¹⁾

Od 1. 1. 2004 se samostatná výdělečná činnost rozděluje na hlavní samostatnou výdělečnou činnost a na vedlejší samostatnou výdělečnou činnost. OSVČ, pro kterou je SVČ hlavní činnost, musí odvádět pojistné na důchodové pojištění vždy.⁽¹¹⁾

Důchodové pojištění OSVČ

OSVČ účastna důchodového pojištění v kalendářním roce po dobu:

- výkonu hlavní samostatné výdělečnou činnost
- výkonu vedlejší samostatné výdělečné činnosti, pokud se přihlásila k účasti na důchodovém pojištění
- výkonu vedlejší samostatné výdělečné činnosti, pokud její příjem z vedlejší samostatné výdělečné činnosti po odpočtu vynaložených výdajů dosáhl v kalendářním roce alespoň *rozhodné částky*⁽¹¹⁾

Nemocenské pojištění OSVČ

Nemocenské pojištění OSVČ je dobrovolné. OSVČ je účastna nemocenského pojištění jen jednou, i když vykonává několik samostatných výdělečných činností.⁽¹¹⁾

5.2.3.1.2 Základ a sazby pojistného u sociálního pojištění OSVČ

Pojistné dle zákona č. 589/1992 Sb. o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti je příjmem státního rozpočtu.⁽¹²⁾

Pojistné zahrnuje:

- pojistné na nemocenské pojištění
- pojistné na důchodové pojištění
- příspěvek na státní politiku zaměstnanosti⁽¹²⁾

Tab. 1 Pojištění OSVČ v letech 2008 a 2009, sazby z vyměřovacího základu

Pojištění	2008	2009
Důchodové pojištění	28%	28%
Příspěvek na státní politiku zaměstnanosti	1,60%	1,20%
Nemocenské pojištění	4,40%	1,40%

Zdroj: Finance.cz

Výše pojistného se stanoví procentní sazbou z vyměřovacího základu zjištěného za rozhodné období. U OSVČ je v roce 2008 vyměřovacím základem částka, kterou si určí, ne však méně než 50 % příjmu ze samostatné výdělečné činnosti, a to po odpočtu výdajů vynaložených na jeho dosažení, zajištění. Od 1. 1. 2009 nesmí být roční vyměřovací základ nižší než 50 % daňového základu. Ročním vyměřovacím základem pro odvod pojistného na důchodové pojištění je i nadále částka, kterou si OSVČ určí. Určený vyměřovací základ však nesmí činit méně než 50 % daňového základu a zároveň nesmí činit méně než stanovený minimální vyměřovací základ pro daný kalendářní rok, který se od 1. ledna 2009 stanovuje pro hlavní činnost jako 12 x 25 % průměrné mzdy a pro vedlejší činnost 12 x 10 % průměrné mzdy, pokud je činnost vykonávána po dobu 12 měsíců. Měsíční vyměřovací základ pro placení záloh na pojistné si OSVČ již nemůže určit.⁽¹²⁾

Minimálně činí vyměřovací základ OSVČ vykonávající hlavní samostatnou výdělečnou činnost částku stanovenou jako součin minimálního měsíčního vyměřovacího základu platného pro daný rok pro výkon hlavní činnosti a počtu kalendářních měsíců výkonu hlavní samostatné výdělečné činnosti. Měsíční vyměřovací základ činí v roce 2008 5390 Kč. Od roku 2009 dochází ke změně při určování měsíčního vyměřovacího základu, který se bude nadále stanovovat jako jedna dvanáctina posledního daňového základu (pokud SVČ byla vykonávána po celý rok). Minimální základ pro výpočet pojistného činí 25 % průměrné mzdy u hlavní a 10 % průměrné mzdy u vedlejší SVČ.⁽¹²⁾

S účinností od 1. 1. 2008 činí maximální vyměřovací základ částku ve výši 48násobku průměrné mzdy - pro rok 2009 je to 1.130.640, pro rok 2008

to bylo 1.034.880 Kč. Maximální měsíční vyměřovací základ OSVČ pro placení záloh na pojistné v roce 2009 bude 94.220, v roce 2008 ty bylo 86.240 Kč, tedy 4násobek průměrné mzdy.⁽¹²⁾

5.2.3.1.3 *Odvod a placení sociálního pojištění u OSVČ*

Osoby samostatně výdělečně činné odvádějí pojistné na důchodové pojištění a pojistné na nemocenské pojištění na účet příslušné okresní správy sociálního zabezpečení - místní příslušnost okresní správy sociálního zabezpečení se řídí místem trvalého pobytu osoby samostatně výdělečně činné. Zálohy na pojistné se platí jednotlivě za kalendářní měsíc, ve kterém se přihlásila k účasti na důchodovém pojištění v kalendářním roce, a za kalendářní měsíce následující po tomto měsíci. Záloha na pojistné za kalendářní měsíc v roce 2009 je splatná od 1. do 20. dne následujícího kalendářního měsíce. Osoba samostatně výdělečně činná může po projednání s příslušnou okresní správou sociálního zabezpečení platit zálohy na pojistné na delší než měsíční období, avšak vždy jen do budoucna a nejdéle do konce kalendářního roku. Doplátek na pojistném je splatný nejpozději do osmi dnů po dni, ve kterém byl, popřípadě měl být podán přehled o příjmech a výdajích za kalendářní rok, za který se pojistné na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti platí.⁽¹⁰⁾

5.2.3.2 Daň z příjmů

Daň z příjmů fyzických osob

Mezi přínosy daňové reformy patří i změny u daně z příjmu. Jednotná sazba, zvýšení slev na dani a zrušení minimálního základu daně usnadní samotný výpočet a snad i vyplnění daňového přiznání.⁽⁹⁾

Kategorie příjmů podle zákona o daních z příjmů:

- § 6 příjmy ze závislé činnosti a funkční požitky
- § 7 příjmy z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti
- § 8 příjmy z kapitálového majetku
- § 9 příjmy z pronájmu
- § 10 ostatní příjmy⁽⁶⁾

Základem daně z příjmů u podnikatelů je rozdíl mezi příjmy plynoucími podnikateli ve zdaňovacím období a výdaji, které jsou vynaložené na dosažení, zajištění a udržení příjmů. Zákon jednoznačně neřeší daňové výdaje. Do základu daně se nezahrnují příjmy od daně osvobozené a příjmy, u kterých je daň vybírána srážkovou daní.⁽⁹⁾

5.2.3.2.1 Hlavní změny od roku 2008

- Základ daně nelze snížit o platbu sociálního a zdravotního pojištění (*Od roku 2008 není možné do výdajů, které sníží daňový základ, započítat výdaje na zdravotní a sociální pojištění. OSVČ platí nemalé sociální a zdravotní pojištění, aniž by si snížila daňový základ a daň.*)
- Zavedena jednotná 15% sazba daně z příjmů (*Všechny osoby, bez ohledu na výši příjmu, mají stejnou sazbu daně - 15 %. 15% sazba se netýká jen zdaňování příjmů z podnikání či závislé činnosti. Tato sazba je používána u většiny dalších příjmů, které se zdaňují srážkovou daní.*)
- Zrušeno společné zdanění manželů (*Zavedením jednotné 15% sazby daně z příjmů ztratilo společné zdanění manželů. Pro podporu rodin, kdy je jeden z manželů v domácnosti kvůli výchově dětí, byla zvýšena sleva na dani na druhého z manželů.*)
- Zrušen minimální základ daně (*Podnikatelé nebudou platit daň, pokud dosáhnou v podnikání ztráty. Nulová daň, díky zvýšení slev na dani, vyjde i podnikateli se základem daně do 165.600 Kč. A to nebereme v úvahu další slevy a daňová zvýhodnění pro podnikatele, kteří vyživují další osoby nebo mohou uplatnit slevu z důvodu pobírání invalidního důchodu atd.*)
- Zvýšení slev na dani a daňového zvýhodnění (*Slevy na dani nesnižují základ daně, ale už vypočítanou daň.*)⁽⁹⁾

5.2.3.3 Daň z přidané hodnoty

Daň z přidané hodnoty je evidována odděleně na samostatném účtu v účetové třídě 3. Účetní jednotka je povinna vést daňovou evidenci tak, aby se z ní daly zjistit veškeré údaje, potřebné zejména pro správné stanovení daňové povinnosti a sestavení daňového přiznání. Osoba povinná k dani je fyzická nebo právnická osoba, která samostatně uskutečňuje ekonomické činnosti. Osoba povinná k dani, která má sídlo, místo podnikání nebo provozovnu v tuzemsku, jejíž obrat za 12 kalendářních měsíců přesáhne částku 1.000.000 Kč, se stává plátcem daně.⁽⁵⁾

Obratem se rozumí:

- Výnosy za uskutečnitelná plnění, s výjimkou plnění, která jsou osvobozená od daně bez nároku na odpočet daně, u osob, které mají povinnost vést účetnictví nebo vedou účetnictví dobrovolně.
- Příjmy za uskutečnitelná plnění s výjimkou plnění, která jsou osvobozená od daně bez nároku na odpočet daně.
- Výnosy a příjmy z převodu a nájmu pozemků, staveb bytů a nebytových prostor, které jsou osvobozeny od daně bez nároku na odpočet daně, pokud nejsou příležitostnou činností.
- Výnosy nebo příjmy z finančních činností a pojišťovacích činností, které jsou osvobozeny od daně bez nároku na odpočet daně, jestliže nejsou příležitostnou nebo doplňkovou činností.⁽⁵⁾

Základní sazba daně ve výši 19 % a snížená sazba daně ve výši 9 %.

Plátce daň uvádí v daňovém přiznání za zdaňovací období, ve kterém mu vznikla daňová povinnost přiznat daň. DPH na výstupu je plátce povinen přiznat ke dni uskutečnění zdanitelného plnění nebo ke dni přijetí platby a to k tomu dni, který nastane dříve.⁽⁵⁾

DPH na výstupu

Podle zákona o DPH se rozumí daň, kterou je plátce povinen přiznat ze základu daně:⁽⁵⁾

- za uskutečnitelné zdanitelné plnění nebo z přijaté platby
- při pořízení zboží z jiného členského státu EU
- při dovozu zboží
- při poskytnutí služby osobou registrovanou k dani v jiném členském státě
- při poskytnutí služby zahraniční osobou

DPH na vstupu

Podle zákona o DPH se rozumí daň:⁽⁵⁾

- která je obsažena v částce za přijaté zdanitelné plnění
- při pořízení zboží z jiného členského státu EU
- při dovozu zboží
- při poskytnutí služby osobou registrovanou k dani v jiném členském státě
- při poskytnutí služby zahraniční osobou

Zdaňovací období

- u plátce kalendářní čtvrtletí, pokud obrat za předcházející kalendářní rok nedosáhl 10.000.000 Kč
- u plátce kalendářní měsíc, pokud obrat za předcházející kalendářní rok dosáhl 10.000.000 Kč
- u osoby identifikované k dani a registrované k dani kalendářní čtvrtletí⁽⁵⁾

Do 25 dnů po skončení zdaňovacího období musí plátce vyhotovit daňové přiznání, předložit příslušnému finančnímu úřadu a daňovou povinnost uhradit.⁽⁵⁾

6 Praktická část – převod daňové evidence na účetnictví

6.1 Dlouhodobý nehmotný majetek

Dlouhodobý nehmotný majetek se na farmě významně nevyskytuje. Kromě účetního softwaru, jehož pořizovací cena je zanedbatelná, by se účtovaly tzv. preferenční limity. Preferenční limity bezúplatně nabyté prvním držitelem by se ocenily reprodukční pořizovací cenou. Preferenční limity, které lze odpisovat, by se odpisovaly klasickým způsobem do nákladů. Tyto odpisy by však nesměly ovlivnit výsledek hospodaření, proto by se souběžně ve stejné výši zúčtovala dotace do výnosů.

6.2 Dlouhodobý hmotný majetek

Na farmě se dlouhodobý hmotný majetek eviduje na evidenčních kartách a pomocí odpisových plánů. Pro zařazení majetku do dlouhodobého hmotného využívá hranici 40.000 Kč. Daňové odpisy snižují základ daně. Při přechodu na podvojný účetnictví by se musela zavést evidence účetních odpisů, které by sledovaly skutečné opotřebení majetku.

Pořízený majetek se zpravidla oceňuje cenou pořízení včetně vedlejších pořizovacích nákladů.

Speciální položkou dlouhodobého majetku farmy jsou dospělá zvířata do výše ocenění 40.000 Kč s dobou použitelnosti delší než jeden rok. I když se na farmě vyskytuje velké množství takto definovaných zvířat, odpisy se neuplatňují. Takovýto majetek by farma pořizovala vlastními náklady nebo reprodukční pořizovací cenou. Konkrétně lze hovořit o pořízení dojnic. Dojnice se zařazuje do dlouhodobého majetku hned po otelení a následně se může 3 roky odpisovat. Problém by dělalo už samotné ocenění. Ocenění ve vlastních nákladech by vyžadovalo přesné sledování krmné dávky a dalších nákladů do doby otelení. Tyto náklady by se musely vyloučit (musely by činit minimálně 40.000 Kč) a sloužily by jako ocenění dospělých zvířat a po dobu 3 let by se odpisovaly. Takováto evidence by však pro farmu představovala náročnější administrativu, na kterou majitel nemá čas. Ve výsledku by to žádný efekt nepřineslo, protože vynaložené výdaje, které by v daném roce snižovaly základ

daně, by se musely následně po tři roky odpisovat. Otázkou je, zda by výsledné ocenění dojnice dosáhlo hranice 40.000 Kč, tudíž by se zvířata evidovala v zásobách. Nemyslím si tedy, že by tento postup odpisování dospělých zvířat přinesl úsporu na dani z příjmů.

Při pořízení dlouhodobého majetku nákupem (např. plemenný býk), jehož pořizovací cena by přesáhla 40.000 Kč, by se musel tento majetek odpisovat.

Do dlouhodobého majetku neodpisovaného se zařazují pozemky (pole, louky, pastviny). Nákup pozemků se žádným způsobem nepromítne v nákladech, a tudíž nesníží základ daně. Farma financuje jejich nákup prostřednictvím bankovního úvěru, jehož úroky jsou dotovány z prostředků Podpůrného a garančního rolnického a lesnického fondu. Bankovní úvěr je splácen postupně, díky tomu má farma zajištěn dostatek finančních prostředků na její provoz.

6.3 Zásoby

Jelikož majitel farmy vede daňovou evidenci, stav zásob se nesleduje. Sledovat by se měly na kartách zásob. V dalším období bude přistoupeno k evidenci zásob, postup by měl být následující.

6.3.1 Materiál

Do této kategorie zásob by se řadila celá řada nakupovaných i vlastní činností produkováných zásob. Do nakupovaného materiálu by patřily např. náhradní díly, mazadla, paliva, čisticí prostředky, osiva, hnojiva nebo ruční nářadí pro rostlinnou i živočišnou výrobu. Ocenily by se pořizovací cenou. Větší problém tvoří materiál, který si farma vyprodukuje sama. Sem bych zařadila například balíky senáže nebo slámy, které zabezpečují krmivo a stelivo, nebo sklizené obilí, které slouží též jako krmivo. Takovýto materiál by se oceňoval vlastními náklady. Zde by byl problém vůbec vlastní náklady určit, protože se tyto náklady zatím nesledovaly, proto bych doporučila ocenění reprodukční pořizovací cenou nebo na základě možných druhů kalkulace určit náklady vlastní.

6.3.2 Nedokončená výroba

Na tomto účtu se zachycují stavy a změny stavů nedokončené zemědělské výroby (nedokončené rostlinné výroby a živočišné výroby). Typickým příkladem nedokončené výroby jsou ozimé plodiny na poli. Oceňování by probíhalo narůstajícím způsobem ve výši skutečných nákladů. Například majitel chce na pole zasít pšenici. Do nákladů by se tedy započítala příprava pole na setí a samotné setí. Tyto náklady by tvořila cena osiva, cena spotřebované nafty a mzda zaměstnance. Tím ovšem ocenění nekončí. V průběhu roku se musí vynaložit ještě další výdaje, aby se zajistila rostlinná produkce. K těmto výdajům se může řadit například hnojení nebo postřiky proti plevelům a škůdcům. Tím opět pořizovací cena nedokončené výroby roste. V praxi se může stát, že výše skutečně vynaložených nákladů může být vyšší než tržní ceny prodávaných výrobků. Ztráta rostlinné výroby tedy v účetnictví vzniká v době, kdy už není možné tyto náklady ovlivnit.

6.3.3 Meziplodiny

Pěstování meziplodin z účetního hlediska ovlivňují výdaje v běžném roce, ale jejich vliv se projeví až v příštím roce. Bohužel velikost obhospodařované plochy neumožňuje majiteli pěstovat meziplodiny, protože se na farmě uplatňuje především pastevní chov.

6.3.4 Výrobky

Nejvýznamnějším výrobkem, který farma produkuje, je mléko. Ocenění bohužel ale není v kompetenci účetní jednotky, ale cenu mléka určuje odběratel. Majitel si samozřejmě může vykalkulovat cenu mléka ve vlastních nákladech. Tato cena by mu řekla, do jaké míry je ještě pro něj výhodné produkovat mléko. Bylo by účelné tuto cenovou hranici zjistit a porovnat jí s cenou tržní, která se nyní pohybuje okolo 6 Kč za litr mléka.

6.3.5 Mladá a ostatní zvířata a jejich skupiny

Do této skupiny bych zařadila všechna zvířata, která nejsou dlouhodobým majetkem. Patřili by sem tedy telata, jalovice, býci a prasata. Zde

by se přírůstky vlastní výroby včetně přírůstků zvířat ocenily vlastními náklady. Vlastní náklady jsou ale velmi těžko zjistitelné, proto by se spíše oceňovalo reprodukční pořizovací cenou na bázi tržní ceny.

6.3.6 Zboží

Položka obsahuje movité věci včetně zvířat, nabyté za účelem prodeje, pokud účetní jednotka s těmito věcmi obchoduje. Položka obsahuje dále výrobky vlastní výroby, které byly aktivovány a předány do vlastních prodejen, a zvířata vlastního chovu, která dospěla, byla aktivována a jsou určena k prodeji s výjimkou jatečných zvířat. Položka obsahuje též nemovitosti, které účetní jednotka, jejímž předmětem činnosti je nákup a prodej nemovitostí, nakupuje za účelem prodeje a sama je nepoužívá, nepronajímá a neprovádí na nich technické zhodnocení.⁽¹²⁾ Do této skupiny bych žádné zásoby nezařadila, protože majitel nenakupuje nic za účelem prodeje.

6.4 Krátkodobý finanční majetek

Majitel farmy si v rámci daňové evidence vede peněžní deník ve formě účetního programu. Zde se sledují platby ať už hotovostního tak bezhotovostního charakteru.

6.4.1 Pokladna a bankovní účet

Při přechodu na účetnictví by se tedy zavedl samostatný účet pokladny, který by sledoval hotovostní platby, a samostatný účet bankovní, který by zaznamenával bezhotovostní platby.

6.4.2 Ceniny

Další krátkodobý finanční majetek se na farmě téměř nevyskytuje. Výjimkou jsou například poštovní známky nebo kolky, které jsou hned při nákupu spotřebovány. Majitel však nemá potřebu kupovat tyto ceniny dopředu.

6.4.3 Krátkodobé cenné papíry a podíly

Podnikatel nemá potřebu obchodovat cennými papíry a podíly. (Proto se tomuto tématu věnovat nebudu.)

6.4.4 Krátkodobé bankovní úvěry

Krátkodobé bankovní úvěry taktéž majitel nevyužívá. Při financování nákupu dlouhodobého majetku se spíše uplatňuje dlouhodobý bankovní úvěr nebo hotovost.

6.5 Účtová třída 3

6.5.1 Pohledávky

V rámci daňové evidence se sledují pohledávky z důvodu přiznání DPH. Pohledávek farma také moc nemá. Téměř jedinou pohledávkou je pohledávka za mlékárnou, která posílá peníze s dvouměsíčním zpožděním. Majitel neplatí DPH ani DP zálohově.

6.5.2 Závazky (krátkodobé)

O závazcích se v daňové evidenci neúčtuje. Zaplacené faktury, ať hotovostně či bezhotovostně, se v den zaplacení evidují v peněžním deníku. Měla by být kniha závazků a pohledávek nebo kniha odeslaných a přijatých faktur.

6.5.3 Zúčtování se zaměstnanci a institucemi

Majitel farmy zaměstnává 3 zaměstnance, které oceňuje časovou mzdou. Odvody z mezd za zaměstnance činí 4,5 % na zdravotní pojištění a 6,5 % (v roce 2008 8%) na sociální zabezpečení. Zaměstnavatel odvádí z hrubých mezd zaměstnanců 9 % na zdravotní pojištění a 25% (v roce 2008 26 %) na sociální zabezpečení.

I když se sazby sociálního i zdravotního pojištění snížily, zlepšení to ale nepřineslo. V případě nemoci zaměstnance mu prvních 14 dní nemocenské hradí zaměstnavatel. První nevýhodnou pro zaměstnavatele může být to, že v případě časté nemocnosti zaměstnance, bude mít zaměstnavatel vyšší náklady na nemocenské dávky a druhou nevýhodou může být administrativní náročnost.

Podnikatel jakož to OSVČ je povinen také sám za sebe odvádět zálohy na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti. Odváděné

částky se počítají ze základu za příslušný rok. Tyto odvody jsou pro podnikatele od roku 2008 daňově neuznatelné.

6.5.3.1 Příklad výpočtu důchodového pojištění nemocenského pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti porovnání změn v letech 08 a 07 za identické situace

Příjmy připadající na majitele činí 2.300.000 Kč a výdaje 2.050.000 Kč.

Tab. 2 Rok 2007

Příjmy	2 300 000,00 Kč
Výdaje	2 050 000,00 Kč
Rozdíl	250 000,00 Kč
SP a ZP zaplacené během roku	36 876,00 Kč
Vyměřovací základ	106 562,00 Kč
Sociální pojištění za celý rok	31 543,00 Kč
Zbývá doplatit	10 987,00 Kč

Tab. 3 Rok 2008

Příjmy	2 300 000,00 Kč
Výdaje	2 050 000,00 Kč
Rozdíl	250 000,00 Kč
SP a ZP zaplacené během roku	36 876,00 Kč
Vyměřovací základ	125 000,00 Kč
Sociální pojištění za celý rok	37 000,00 Kč
Zbývá doplatit	16 444,00 Kč

6.5.4 Daň z příjmů

Daňová evidence slouží především ke zjištění základu daně z příjmů. Od příjmů za příslušný rok se odečtou výdaje (daňově uznatelné). Rozdíl tvoří základ daně. Majitel přesune 50 % příjmů a 50 % výdajů na manželku a každý podává na svou půlku daňové přiznání.

V roce 2008 činily příjmy z podnikání 4.600.000 Kč a daňové výdaje 4.100.000 Kč. Základ daně je tedy 500.000 Kč. Majitel polovinu příjmů i výdajů přesune na manželku. To znamená, že poloviční příjmy jsou 2.300.000 Kč a poloviční výdaje činí 2.050.000 Kč. Poloviční základ daně je tedy 250.000 Kč. Daň připadající na majitele po odečtení slevy na poplatníka činí 12.636. Daň,

kteřá připadá na manželku po odečtení slevy na poplatníka a daňového zvyhodnění na dítě, činí 1.956 Kč.

Podnikatel uplatňuje slevu na poplatníka, která pro rok 2008 činí 24.840 Kč a jeho manželka uplatňuje také slevu na poplatníka a dále slevu na vyživované dítě ve výši 10.680 Kč.

Kdyby majitel nepřesunul polovinu příjmů a výdajů na manželku, byl by základ daně 500.000 a daň po odečtení slevy na poplatníka a na manželku 25.320Kč.

Kdyby podnikatel uplatňoval stanovení nákladů paušálem, činil by základ daně 20 % příjmů, tj. 920.000 Kč. Jeho poloviční základ daně by byl 460.000 Kč a daň po odečtení slevy na poplatníka by činila 44.160 Kč. Daň připadající na manželku po odečtení slev by byla 33.480 Kč.

6.5.4.1 Srovnání daňové evidence a paušálu

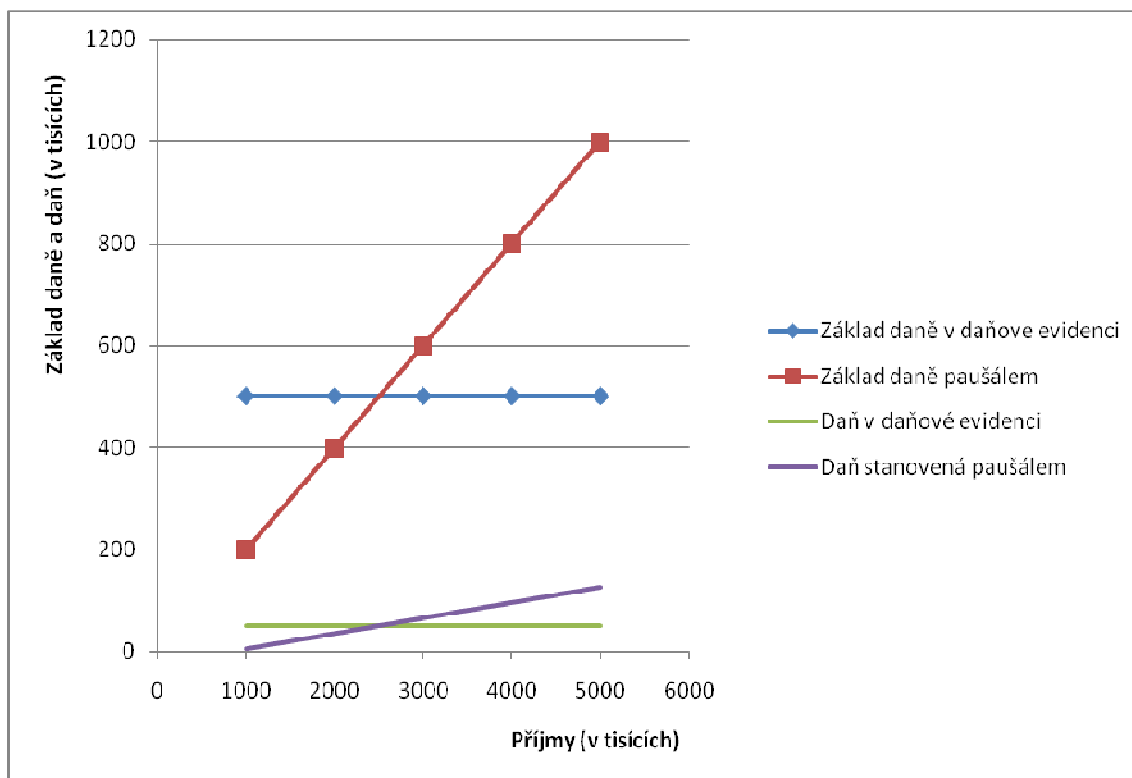
Pro zjednodušení počítám daň jen za podnikatele bez použití slevy na manželku. Příjmy jsou ve stejné výši, výdaje u daňové evidence v reálné výši, v případě paušálních výdajů tyto odpovídají výši sazby.

Tab. 4 **Daňová evidence**

Příjmy	Výdaje	Základ daně v daňové evidenci	Daň v daňové evidenci	Daň po odečtení slevy
1000000	500000	500000	75000	50160
2000000	1500000	500000	75000	50160
3000000	2500000	500000	75000	50160
4000000	3500000	500000	75000	50160
5000000	4500000	500000	75000	50160

Tab. 5 **Paušální výdaje**

Příjmy	Výdaje 80%	Základ daně u paušálu	Daň u paušálu	Daň po odečtení slevy
1000000	800000	200000	30000	5160
2000000	1600000	400000	60000	35160
3000000	2400000	600000	90000	65160
4000000	3200000	800000	120000	95160
5000000	4000000	1000000	150000	125160

Graf 1

Z grafu vyplývá, že za určitých okolností může být stanovení nákladů paušálem z daňového hlediska výhodné. Hranici tvoří příjmy, které nesmí překročit 2.500.000 Kč, aby byl paušál výhodnější. Tato situace nastává tehdy, kdyby příjmy a výdaje byly na srovnatelné úrovni. Kdyby však začala stoupat poptávka po masu a mléce, rostly by příjmy rychleji než výdaje. Nastíním tedy situaci, kdy příjmy porostou rychleji a daňová povinnost stoupá.

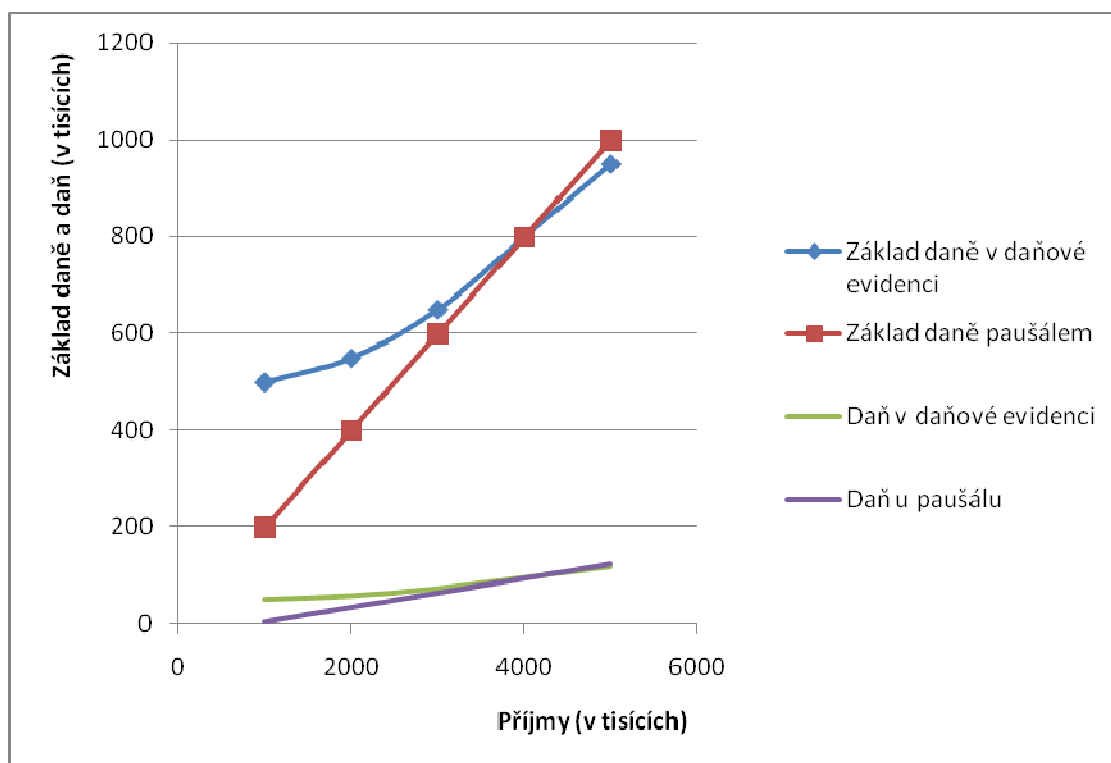
6.5.4.2 Srovnání daňové evidence a paušálu za změněné situace

Tab. 6 Daňová evidence

Příjmy	Výdaje	Základ daně v daňové evidenci	Daň v daňové evidenci	Daň po odečtení slevy
1000000	500000	500000	75000	50160
2000000	1450000	550000	82500	57660
3000000	2350000	650000	97500	72660
4000000	3200000	800000	120000	95160
5000000	4050000	950000	142500	117660

Tab. 7 Paušální výdaje

Příjmy	Výdaje 80%	Základ daně u paušálu	Daň u paušálu	Daň po odečtení slevy
1000000	800000	200000	30000	5160
2000000	1600000	400000	60000	35160
3000000	2400000	600000	90000	65160
4000000	3200000	800000	120000	95160
5000000	4000000	1000000	150000	125160

Graf 2.

Zatímco příjmy zůstaly stejné, výdaje se v daňové evidenci snížily, a proto se základ daně zvyšoval a tím i samotná daň z příjmů. Z tohoto grafu vyplývá, že použití paušálních výdajů může být výhodné až do výše příjmů 4.000.000 Kč.

6.5.5 Daň z přidané hodnoty

Majitel je osobou povinnou k dani, protože jeho obrat za 12 kalendářních měsíců přesáhl 1.000.000 Kč. Daňová evidence, tak jak ji vede, je tomuto stavu přizpůsobena. V jeho situaci je výhodné být plátcem DPH, protože většina materiálu a služeb, které nakupuje, podléhají základní sazbě a své výrobky prodává se sazbou sníženou. Majitel je čtvrtletním plátcem DPH a pravidelně se stává, že v daňovém přiznání vyjde nadměrný odpočet daně.

7 Závěr

Tématem mé bakalářské práce bylo „Vedení daňové evidence na farmě, problematika a zvláštnosti odvětví, porovnání s vedením účetnictví“. Zhodnotila jsem vedení daňové evidence, uplatnění nákladů paušálem a vedení účetnictví. Jako problémové oblasti daňové evidence farmy jsem zvolila dlouhodobý hmotný majetek, zásoby a zúčtování s institucemi se zaměřením na sociální pojištění a daň z příjmu fyzických osob.

Z pohledu majitele farmy by vedení účetnictví bylo velmi nevýhodné, protože by představovalo mnohonásobně náročnější administrativu a její vedení by zabralo majiteli mnoho času. Kdyby o vedení účetnictví vážně uvažoval, musel by ho vést externí účetní. Sezonní charakter zemědělské výroby nasvědčuje tomu, že účetní jednotka by mohla vhodně zvolit za účetní období hospodářský rok. Podnikatel používá kalendářní rok, zavedení hospodářského roku by pro něj bylo administrativně náročné. Majitel v rámci daňové evidence vede dokumentaci potřebnou k určení základu daně z příjmů fyzických osob a k výpočtu daně z přidané hodnoty. Další interní evidenci jako je evidence pohledávek, závazků nebo zásob neeviduje. Bez těchto informací může mít majitel zkreslené informace o dění v podniku. Neví, zda se mu ještě vyplatí produkovat mléko nebo kolik má nezaplacených pohledávek, proto bych doporučila vést knihu závazků a pohledávek.

Specifikou zemědělského účetnictví je účtování o živočišné a rostlinné výrobě. Podnikatel eviduje chovaná zvířata na evidenčních kartách skotu. Nakoupená zvířata oceňuje pořizovací cenou, zvířata vlastního chovu a příchovky (přírůstky) vlastními náklady, pokud vlastní náklady nelze zjistit, použije reprodukční pořizovací cenu. U nově narozených zvířat nelze také určit pořizovací cenu, proto se doporučuje sestavit vlastní ceník. Změnou v odpisování hmotného majetku je zavedení limitu vstupní ceny dospělých zvířat a jejich skupin, při jehož překročení se považují za daňově odpisovaný hmotný majetek a to ve výši 40.000 Kč. Zákon stanovuje dobu odpisování na 3 roky, ale majitel uvažuje s délkou chovu do té doby, dokud mu zvířata přinášejí užitek. Tato doba může trvat i 10 let. Kdyby podnikatel uvažoval

o odpisování dospělých zvířat, musel by výdaje na jejich pořízení po 3 roky odepisovat. Pravděpodobnější situace je, že žádné z chovaných dospělých zvířat nedosáhne pořizovací ceny 40.000 Kč, proto je bude evidovat pouze v zásobách.

Nedílnou součástí zemědělského účetnictví je nedokončená výroba. Nedokončená výroba se oceňuje narůstajícím způsobem ve výši skutečných nákladů na ni vynaložených. Způsob účtování odráží přírodní a klimatické podmínky, ve kterých podnik hospodaří. Lepší nebo horší přírodní podmínky ovlivňují velikost nákladů vynaložených jak na nedokončenou výrobu, tak i na výrobky. Tento způsob ocenění často neodpovídá cenám prodávaných výrobků, které mohou být s ohledem na poptávku v rozporu s jejich oceněním v účetnictví.

Jako další problematickou oblast jsem určila sociální pojištění, které v roce 2008 zaznamenalo velké změny. Nejvýznamnější změnou je, že si osoba samostatně výdělečně činná nemůže uplatnit zaplacené zálohy na sociální pojištění jako daňově uznatelný výdaj. Proto jsem porovnála rok 2007, kdy sociální pojištění bylo daňově uznatelné, s rokem 2008. Vycházela jsem z údajů, které odpovídají skutečnosti. Výsledkem mých výpočtů bylo, že podnikatel bude muset doplatit na sociálním pojištění o 5.457 Kč víc, čímž se vyrovnává snížená daň z příjmů. I když si může OSVČ stanovit zálohu sama, podnikatel si jí nechává vypočítat správou sociálního zabezpečení. Přestože se ministerstvo snaží výpočet zjednodušit, myslím si že, je stále složitější.

Dále jsem se zabývala výpočtem daně z příjmů fyzických osob. Daň z příjmů prodělala od 1. 1. 2008 zásadní změny, které jsou zmíněny v teoretické části. Tyto změny bych hodnotila pozitivně, protože se výpočet daně z příjmů zjednodušil a celková daňová zátěž se snížila. Porovnála jsem výpočet daně z příjmů tak, že jsem nejdříve použila údaje z daňové evidence podnikatele, které přibližně odpovídají skutečnosti. V tomto případě by se majiteli použití paušálních výdajů nevyplatilo. Při příjmech 4.600.000 Kč a výdajích 4.100.000 Kč by zaplatil na dani z příjmů o 63.000 Kč více. Pokud by se změnila situace na trhu a vlivem poptávky by cena za mléko a maso začala stoupat, příjmy by rostly a výdaje by zůstaly stejné. Uvážila jsem situaci,

při které příjmy rostly rychleji než výdaje. V tomto případě by se využití paušálu vyplatilo až do výše příjmů 4.000.000 Kč. Opět by to ale podnikateli nepomohlo.

Na závěr bych chtěla zmínit, že majitel farmy je povinným plátcem daně z přidané hodnoty, takže musí evidovat příjmy i výdaje pro výpočet daňové povinnosti. Kdyby používal výdaje určené paušální částkou, musel by stejně povinně zjišťovat výdaje kvůli výpočtu DPH.

8 Seznam literatury

1. Neplechová, M., Novák, J.: Účetnictví a kalkulace nákladů v zemědělství, Bilance, Praha 1996
2. NEPLECHOVÁ , Marta. *Účetnictví zemědělského podniku*. 2. aktualiz. vyd. Olomouc : ANAG, 2007. 175 s. ISBN 978-80-7263-393-7.
3. SEDLÁČEK, Jaroslav, a kol. *Daňová evidence podnikatelů 2008*. 5. vyd. Praha : Grada Publishing, 2008. 448 s. ISBN 978-80-247-2574-1.
4. Skripta k účetnictví v zemědělství, PEF ČZU Praha a ZF JU Č. Budějovice
5. VALDER, Antonín. *Účetnictví pro podnikatele v zemědělství*. 1. vyd. Praha : ASPI, 2008. 392 s. ISBN ISBN 978-80-7357-388-1.
6. Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů v platném znění
7. Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví v platném znění
8. BRICHTA, Ivan. Preferenční limity a povolenky na emise. *Účetnictví v praxi* [online]. 2008, č. 9 [cit. 2009-01-10], s. 1-1. Dostupný z WWW: <http://www.ucetnisvet.cz/ucetnisvet/odborna-sekce/clanky/detail-clanku/&link_back=580&archiv=1&clanek=4692>.
9. Jak budeme platit za rok 2008. Inet Group, s. r. o., 11. 11. 2008. cit. 23. 2. 2009. dostupné na <<http://www.ucetnictvi-dane-finance.cz/novinky-informace/jak-budeme-danit-za-rok-2008.html>>
10. Odvod a placení sociálního pojištění u OSVČ. Finance.cz, cit. 22. 2. 2009. dostupné na <<http://finance.cz/dane-a-mzda/informace/socialni-pojisteni-osvc/placeni/>>
11. Pojistné na sociální pojištění. Finance.cz, cit. 22. 2. 2009. dostupné na <<http://www.finance.cz/dane-a-mzda/informace/socialni-pojisteni-osvc/pojistne/>>
12. Základ a sazby pojistného u sociálního pojištění OSVČ. Finance.cz, cit. 22. 2. 2009. dostupné na <<http://finance.cz/dane-a-mzda/informace/socialni-pojisteni-osvc/sazby/>>

9 Seznam použitých zkratk

ČR	Česká republika
DP	Daňové přiznání
DPH	Daň z přidané hodnoty
EU	Evropská unie
OSSZ	Okresní správa sociálního zabezpečení
OSVČ	Osoba samostatně výdělečně činná
SP	Sociální pojištění
SVČ	Samostatně výdělečná činnost
ZDP	Zákon o daních z příjmů
ZP	Zdravotní pojištění

10 Seznam tabulek a grafů

Seznam tabulek

Tab. 1 Pojištění OSVČ v letech 2008 a 2009	24
Tab. 2 Rok 2007	34
Tab. 3 Rok 2008	34
Tab. 4 Daňová evidence	35
Tab. 5 Paušální výdaje	35
Tab. 6 Daňová evidence	36
Tab. 7 Paušální výdaje	37

Seznam grafů

Graf 1	36
Graf 2	37

11 Seznam příloh

Příloha I. Metodika propočtu sociálního pojištění	45
Příloha II. Metodika propočtu daně z příjmů fyzických osob	46

Příloha I. Metodika propočtu sociálního pojištění

Postup výpočtu sociálního pojištění do roku 2008

1. Zjistit příjmy za příslušný rok
2. Zjistit výdaje za příslušný rok + zálohy zaplacené během roku (vycházím z toho, že majitel platil v roce 2007 minimální zálohy na sociální pojištění 1.713 Kč (20.556 Kč za rok) a zdravotní pojištění 1.360 Kč (16.320 Kč za rok), celkem tedy 36.876 Kč za rok).
3. Zjistit vyměřovací základ, který získám tak, že od příjmů odečtu výdaje a sumu zaplacených záloh, vynásobím ho koeficientem 0,5.
4. Zjistit sociální pojištění za celý rok tak, že vyměřovací základ vynásobím koeficientem 0,296.
5. Nakonec dopočítám doplatek tak, že od vypočteného sociálního pojištění odečtu zaplacené sociální pojistné 20.556 Kč. (12 x 1.713 Kč)

Postup výpočtu sociálního pojištění od roku 2008

1. Zjistit příjmy za příslušný rok
2. Zjistit výdaje za příslušný rok bez zaplacených záloh (daňově neuznatelné).
3. Zjistit vyměřovací základ, který zjistím tak, že od příjmů odečtu výdaje a vynásobím koeficientem 0,5.
4. Zjistit sociální pojištění za celý rok, tak že vyměřovací základ vynásobím koeficientem 0,296.
5. Nakonec dopočítám doplatek tak, že od vypočteného sociálního pojištění odečtu zaplacené sociální pojistné 20.556 Kč.

Příloha II. Metodika propočtu daně z příjmů fyzických osob

Postup výpočtu daně z příjmů fyzických osob

1. Zjistit základ daně (v daňové evidenci jsou to příjmy – výdaje, u paušálu je to 20% z příjmů)
2. Od základu daně odečíst nezdánitelné části základu daně (např. sponzorské dary, částky penzijního a životní pojištění max. 12.000 Kč, a další)
3. Dále odečíst odčitatelné položky (např. daňovou ztrátu z minulých let)
4. Výpočet daně 15%
5. Odpočet slev na dani (např. na poplatníka 24.840 Kč, na dítě 10.860 Kč)